

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія з педагогічної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

« » _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ

для студентів

спеціальності

освітньо-професійної програми

освітньо-професійного ступеня

014 Середня освіта

Образотворче мистецтво

фаховий молодший бакалавр

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Програма № 1170

С.С.
(підпис) (прізвище, ініціали)

« » _____ 2023 р.

Київ-2023

Розробник: Винар Валентина Іванівна, викладач циклової комісії з педагогічної освіти Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач: Винар Валентина Іванівна

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії з педагогічної освіти

Протокол від « 15 » грудня 20 22 року № 5

Голова циклової комісії Альона ДОЦЕНКО

Робочу програму перевірено

« ____ » _____ 2023 р.

Заступник директора з навчально-методичної роботи Оксана ГОЛОВЧАНСЬКА

Заступник директора з навчальної роботи Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 20 23 / 20 24 н.р. (), « 30 » серпня 20 23 р., протокол № 1

на 20 __ / 20 __ н.р. _____ (_____), « __ » _____ 20 __ р., протокол № __

на 20 __ / 20 __ н.р. _____ (_____), « __ » _____ 20 __ р., протокол № __

на 20 __ / 20 __ н.р. _____ (_____), « __ » _____ 20 __ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни		
	денна форма навчання		
Вид дисципліни	обов'язкова		
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська		
Загальний обсяг кредитів/годин	6 /180		
Курс	1	2	
Семестр	2	3	4
Кількість змістових модулів з розподілом:	2	2	2
Обсяг кредитів	2	2	2
Обсяг годин, в тому числі:	60	60	60
Аудиторні	28	28	28
Модульний контроль	4	4	4
Семестровий контроль			
Підготовка і складання підсумкового контролю	7	8	15
Самостійна робота	21	20	13
Форма семестрового контролю	екзамен		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування в майбутніх фахівців компетентностей педагогічної діяльності, розкриття закономірностей функціонування та прояву психіки людини, специфіки психічного розвитку та становлення особистості в онтогенезі, сприяння на цій основі розвитку загальної психологічної культури та готовності студентів до професійної діяльності.

Завдання:

- розкрити основні питання загальної психології: предмету, стану, структури, завдань і методів сучасної психології;
- вивчити поняття психіки і свідомості, їх структур;
- розкрити типові психічні процеси і стани, їх зміст та функціонування;
- формувати уявлення про психічні процеси як важливі компоненти людської діяльності, про вікові етапи розвитку людини, про типи темпераментів, особливості поняття „характер”, а також про емоційно-вольові якості особистості, їх прояв у діяльності та спілкуванні;
- зрозуміти психологічну сутність понять особистості та діяльності;
- аналізувати закономірності психічного розвитку та становлення особистості;
- визначати детермінанти і показники психічного розвитку індивіда;
- аналізувати закономірності навчально-виховного впливу на особистість;
- формувати у студентів прикладні уміння стосовно застосування знань з психології в практиці педагогічної діяльності.

Дисципліна «Психологія», як обов'язкова основа освітньої компоненти програми, забезпечує оволодіння студентами загальними, спеціальними та предметними компетентностями:

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
Загальні компетентності		
ЗК2	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	Модуль 1: 1-4 Модуль 2: 5-7 Модуль 3: 8-11 Модуль 4: 12-14 Модуль 5: 15-19 Модуль 6: 20-22
ЗК5	Здатність ефективно вирішувати завдання щодо збереження і зміцнення здоров'я (фізичного, психічного, соціального та духовного) як власного, так і оточуючих.	Модуль 1: 1-4 Модуль 2: 5-7 Модуль 3: 8-11 Модуль 4: 12-14 Модуль 5: 15-19 Модуль 6: 20-22
ЗК7	Спроможність виявляти, ставити та вирішувати	Модуль 1: 1-4

	проблеми у процесі професійної діяльності; працювати в команді	Модуль 2: 5-7 Модуль 3: 8-11 Модуль 4: 12-14 Модуль 5: 15-19 Модуль 6: 20-22
Спеціальні компетентності		
СК1	Здатність враховувати в освітньому процесі вікові особливості учнів.	Модуль 1: 1-4 Модуль 2: 5-7 Модуль 3: 8-11 Модуль 4: 12-14 Модуль 5: 15-19 Модуль 6: 20-22
Предметні компетентності		
	Здатність до застосування знань з психології як науки про психологічні феномени, категорії та методи вивчення і опису закономірностей функціонування і розвитку психіки	Модуль 1: 1-4 Модуль 2: 5-7 Модуль 3: 8-11 Модуль 4: 12-14 Модуль 5: 15-19 Модуль 6: 20-22
	Обізнаність із новітніми науково обґрунтованими відомостями з психології, для створення розвивального середовища для учнів	Модуль 1: 1-4 Модуль 2: 5-7 Модуль 3: 8-11 Модуль 4: 12-14 Модуль 5: 15-19 Модуль 6: 20-22
	Здатність використовувати методи психології для дослідження особистості	Модуль 1: 1-4 Модуль 2: 5-7 Модуль 3: 11-15
	Уміння підбирати засоби впливу на особистість в залежності від вікових та індивідуальних особливостей	Модуль 1: 1-4 Модуль 2: 5-7 Модуль 3: 8-11 Модуль 4: 12-14 Модуль 5: 15-19 Модуль 6: 20-22
	Здатність до особистісного і професійного саморозвитку	Модуль 1: 1-4 Модуль 2: 5-7 Модуль 3: 8-11 Модуль 4: 12-14 Модуль 5: 15-19 Модуль 6: 20-22
	Можливість застосування теоретичних знань з психології у повсякденному житті, створюючи умови, які забезпечують успіх діяльності.	Модуль 1: 1-4 Модуль 2: 5-7 Модуль 3: 8-11 Модуль 4: 12-14 Модуль 5: 15-19 Модуль 6: 20-22
	Вміння враховувати особливості природженої організації нервової системи в практичній діяльності та у спілкуванні з іншим.	Модуль 1: 1-4 Модуль 2: 5-7 Модуль 5: 15-19 Модуль 6: 20-22

	<p>Уміння об'єктивно оцінювати свої власні можливості, знати свої слабкі і сильні сторони, значимі для даної професії якості.</p>	<p>Модуль 1: 1-4 Модуль 2: 5-7 Модуль 3: 8-11 Модуль 4: 12-14 Модуль 5: 15-19 Модуль 6: 20-22</p>
--	---	--

3. Результати навчання за дисципліною

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

- аналізувати можливості професійного розвитку з урахуванням умов педагогічної діяльності та індивідуальних запитів і потреб (РН-3);
- організовувати освітній процес з використанням технологій дистанційного навчання (РН-7);
- використовувати ефективні форми, засоби і стратегії комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями. (РН-9);
- застосовувати прийоми підвищення ефективності пізнавальних психічних процесів на заняттях;
- виділяти умови розвитку здібностей у дітей;
- уміти застосовувати прийоми підвищення ефективності мимовільної, довільної та після довільної уваги на заняттях;
- розрізняти поняття «задатки», «здібності», «обдарованість», «талант», «геніальність»;
- розпізнавати особливості природженої організації нервової системи в практичній діяльності та у спілкуванні з іншими;
- уміти визначати власний тип темпераменту та тип темпераменту людей на основі самостереження та спостереження;
- усвідомлювати вплив природних та соціальних факторів на формування характеру;
- застосовувати теоретичні знання з психології у повсякденному житті, створюючи умови, які забезпечують успіх діяльності;
- об'єктивно оцінювати власні можливості та значимі для даної професії якості своєї особистості.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт					
	Усього	Аудиторна:				
		Лек.	Сем.	Прак	Інд.	Сам.р
Змістовий модуль 1. Загальні питання психології. Особистість та діяльність.						
1. Предмет психології, її завдання і методи.	8	2	2		1	3
2. Розвиток психіки та свідомості.	8	2	2		1	3
3. Особистість	8	2	2		1	3
4. Діяльність.	8	2	2		1	3
Модульний контроль	2					
Разом за змістовим модулем 1	34	8	8		4	12
Змістовий модуль 2 Індивідуально-психологічні властивості особистості						
5. Темперамент.	8	2	2		1	3
6. Характер.	8	2	2		1	3
7. Здібності	8	2	2		1	3
Модульний контроль	2					
Разом за змістовим модулем 2	26	6	6		3	9
Разом за 2 семестр	60	14	14		7	21
Змістовий модуль 3. Пізнавальні процеси.						
8. Відчуття.	8	2	2		1	3
9. Сприймання.	8	2	2		1	3
10. Увага.	8	2	2		1	3
11. Пам'ять.	8	2	2		1	3
Модульний контроль	2					
Разом за змістовим модулем 3	32	8	8		4	12
Змістовий модуль 4. Пізнавальні процеси та емоційно-вольова сфера особистості.						
12. Мислення.	7	2	2		1	3
13. Уява.	7	2	2		1	3
14. Воля, емоції та почуття.	5	2	2		2	2
Модульний контроль	2					
Разом за змістовим модулем 4	28	6	6		4	8
Разом за 3 семестр	60	14	14		8	20
Змістовий модуль 5. Вікова психологія. Психологія дошкільного дитинства.						
15. Загальні питання вікової психології.	6	2			2	2
16. Вікова періодизація психічного розвитку людини.	6	2	2		1	1
17. Психічний розвиток новонародженого та немовляти.	6	2			2	2
18. Психологічні особливості дітей раннього віку	7	2	2		2	1
19. Психічний розвиток дитини дошкільного віку.	7	2	2		2	1
Модульний контроль	2					
Разом за змістовим модулем 5	34	10	6		9	7
Змістовий модуль 6. Психологія дітей шкільного віку.						
20. Психологічні особливості молодшого школяра	8	2	2		2	2
21. Психологічні особливості підлітка.	8	2	2		2	2

22. Психологічні особливості юнака.	8	2	2		2	2
Модульний контроль	2					
Разом за змістовим модулем 6	26	6	6		6	6
Разом за 4 семестр	60	16	12		15	13
Усього годин	180	44	40		30	54

* З урахуванням модульних контрольних робіт (12 годин)

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні питання психології. Особистість та діяльність.

Тема 1. Предмет психології, її завдання і методи. (2 год).

Психологія як наука. Огляд історії виникнення та становлення психології. Предмет та завдання психології на сучасному етапі розвитку суспільства. Поняття про побутову та наукову психологію. Сучасна система психологічних знань. Поняття про психіку, її функції та структура.

Поняття про психологічне дослідження. Методи психології. Вимоги до організації психологічних досліджень у психології. Принципи та етапи проведення психологічних досліджень.

Основні поняття теми: психологія, психіка, відображувальна діяльність, психічні процеси, психічні стани, психічні властивості, загальна психологія, вікова психологія, педагогічна психологія, сімейна психологія, психологія праці, спорту, мистецтва, історія психології, інженерна, військова, юридична, медична психологія, психодіагностика, психоконсультація, психокорекція, психотерапія, метод, експеримент, спостереження, анкета, тест, інтерв'ю, аналіз продуктів діяльності, соціометрія, інтроспекція.

Семінар 1. Предмет психології, її завдання і методи. (2 год).

Основна література: 2, 4, 5. *Додаткова література:* 2, 9, 11, 19, 20.

Тема 2. Розвиток психіки та свідомості. (2 год).

Загальне поняття про психіку. Виникнення та розвиток психічного відображення у тварин. Механізми відображення дійсності на різних стадіях розвитку психіки. Інстинктивна поведінка тварин. Стадія навичок та предметного сприймання, її основні особливості. Стадія інтелектуальної поведінки. Становлення свідомості людини. Структура свідомості. Несвідоме. Рівні вияву психіки людини. Диференціація свідомих та неусвідомлюваних аспектів психіки людини. Філогенетичні та онтогенетичні фактори формування свідомості.

Основні поняття теми: елементарна чутливість, предметне сприймання, інстинкт, навичка, інтелектуальна поведінка, свідомість, несвідоме.

Семінар 2. Розвиток психіки та свідомості. (2 год).

Основна література: 2, 3, 4. *Додаткова література:* 4, 7.

Тема 3. Особистість. (2 год).

Поняття про особистість. Індивід. Особистість. Індивідуальність. Проблема співвідношення біологічного та соціального в структурі особистості. Структура особистості та її психологічні характеристики. Теорії особистості. Активність і спрямованість особистості, її джерела. Форми спрямованості особистості: інтереси, переконання, схильності, світогляд, установки, мотиви. Класифікація мотивів по Маслоу.

Рефлексія як механізм самоусвідомлення та самоаналізу. Самооцінка, її види та механізми формування. Поняття про рівень домагань.

Ключові слова. Індивід, особистість, індивідуальність, структура особистості, активність, мотив, інтерес, ідеали, переконання, цілі, установки, навички, рівень домагань,

самооцінка, завищена та занижена самооцінка, конфліктна та гармонійна самооцінка, рефлексія.

Семінар 3. Особистість. (2 год).

Основна література: 2, 4, 5. *Додаткова література:* 3, 16, 18, 20, 23.

Тема 4. Діяльність. (2 год).

Поняття про активність, діяльність та поведінку. Основні характеристики і структура активності та діяльності. Структура діяльності – мотиви, цілі, дії, засоби діяльності. Мотиви – близькі, далекі; особистісні, суспільні. Цілі – близькі, далекі; особистісні, суспільні. Дії – зовнішні, предметні, внутрішні, розумові. Засоби діяльності – вміння, навички.

Єдність свідомості і діяльності, їх психологічна характеристика. Професійна діяльність.

Ключові слова. Активність, діяльність, перенесення навички, інтерференція, характеристики діяльності, структура діяльності, види діяльності: гра, навчання, праця.

Семінар 4. Діяльність. (2 год).

Основна література: 2, 3, 5. *Додаткова література:* 2, 7, 10, 20.

Змістовий модуль 2 Індивідуально-психологічні властивості особистості

Тема 5. Темперамент. (2 год).

Поняття про темперамент. Фізіологічні основи темпераменту. Тип вищої нервової діяльності і темперамент. Теорії вчення про темперамент. Властивості темпераменту. Психологічна характеристика типів темпераментів. Врахування типів темпераменту у навчальній діяльності та вихованні дітей.

Основні поняття теми: темперамент, холерик, сангвінік, флегматик, меланхолік, тип вищої нервової діяльності, сила нервових процесів, рухливість нервових процесів, врівноваженість нервових процесів, екстравертованість інтровертованість, сензитивність, реактивність, активність, пластичність, ригідність, темп реакції.

Семінар 5. Темперамент. (2 год).

Основна література: 2, 3. *Додаткова література:* 2, 6, 9.

Тема 6. Характер. (2 год).

Поняття про характер. Фізіологічні основи формування характеру. Місце характеру в структурі особистості, його зв'язок з темпераментом. Структура рис характеру.

Проблема співвідношення індивідуального та типового у характері. Зв'язок темпераменту та характеру.

Акцентуації характеру та їх класифікація (К.Леонгард, О.Личко). Вплив середовища і виховання на формування характеру.

Основні поняття теми: Характер, структура характеру, типи та риси характеру, акцентуація, спрямованість характеру, ставлення до праці, до себе, до інших, до природи, речей; гіпертимний, циклоїдний, лабільний, астеноневротичний, сенситивний, тривожно-педантичний, інтровертований, збудливий, демонстративний, нестійкий тип характеру.

Семінар 6. Характер. (2 год).

Основна література: 1, 2, 3, 4. *Додаткова література:* 4, 5, 11, 12, 13.

Тема 7. Здібності. (2 год).

Поняття про здібності. Здібності і діяльність. Здібності і знання, уміння, навички. Задатки як природні передумови розвитку здібностей. Види здібностей. Рівні розвитку здібностей. Задатки, обдарованість, талант, геніальність. Умови розвитку здібностей у дітей. Розвиток творчих здібностей за допомогою мистецтва.

Основні поняття теми: здібності, задатки, структура здібностей, загальні здібності, спеціальні здібності, теоретичні здібності, практичні здібності, навчальні здібності, творчі

здібності, обдарованість, талант, геніальність.

Семинар 7. Здібності. (2 год).

Основна література: 2, 3. *Додаткова література:* 2, 6, 9.

Змістовий модуль 3. Пізнавальні процеси.

Тема 8. Відчуття. (2 год).

Поняття про відчуття як основу всіх інших психічних процесів. Робота аналізаторів – фізіологічна основа відчуттів. Класифікація і різновиди відчуттів. Основні властивості відчуттів (пороги чутливості, адаптація, взаємодія відчуттів, сенсibiliзація). Явище взаємодії відчуттів. Основні сенсорні властивості людини. Роль відчуттів у навчальній діяльності дітей та професійній діяльності дорослих.

Ключові слова. Пізнавальні процеси, чуттєвий рівень пізнання, відчуття, аналізатор, рецептор, сенсорна діяльність, пізнавальна, орієнтувальна, захисна функції відчуттів, зорові, слухові, нюхові, смакові, шкіряні, дотикові, температурні, вібраційні, органічні відчуття, рухові, больові відчуття, відчуття рівноваги, взаємодія відчуттів, адаптація, синестезія, сенсibiliзація, компенсація, чутливість, абсолютний поріг, абсолютна чутливість, поріг розрізнення.

Семинар 8. Відчуття. (2 год).

Основна література: 1, 3, 4.. *Додаткова література:* 1, 4, 11,19, 20.

Тема 8. Сприймання. (2 год).

Поняття про сприймання. Порівняльна характеристика психічних процесів відчуття та сприймання. Функції сприймання. Зв'язок сприймання з іншими психічними процесами. Властивості сприймання. Специфічні види сприймання: сприймання простору, часу, руху, соціальне сприймання (людини людиною). Ілюзії, що при цьому мають місце. Вікові та індивідуальні особливості сприймань.

Ключові слова. Сприймання, предметність, структурність, осмисленість, цілісність, константність, вибірковість, ілюзії, аперцепція, сприймання простору, часу і руху.

Семинар 9. Сприймання. (2 год).

Основна література: 1, 3, 4.. *Додаткова література:* 1, 4, 11,19, 20.

Тема 10. Увага. (2 год).

Поняття про увагу та її значення в діяльності людини. Увага як стан свідомості, її функції. Фізіологічні основи уваги. Види уваги та їх характеристика. Властивості уваги. Теорії уваги. Статичні та динамічні властивості уваги.

Індивідуальні особливості уваги. Розлади уваги. Проблема неуважності, її причини та способи подолання. Розвиток уваги у дітей і дорослих.

Ключові слова. Увага, внутрішня та зовнішня увага, мимовільна увага, довільна увага, післядовільна увага, стійкість уваги, нестійкість уваги, переключення уваги, концентрація уваги, розподіл уваги, об'єм уваги, інтенсивність уваги, спрямованість уваги, активність уваги, форми уваги, уважність, неуважність.

Семинар 10. Увага (2 год).

Основна література: 1, 3, 4.. *Додаткова література:* 1, 4, 11,19, 20.

Тема 11. Пам'ять. (2 год).

Поняття про пам'ять та її основні функції. Фізіологічні основи пам'яті. Наукові підходи до визначення механізмів роботи пам'яті – психологічні та фізіологічні теорії мнемічної діяльності. Процеси пам'яті: запам'ятовування, збереження, відтворення, забування. Види пам'яті. Ефективні прийоми запам'ятовування та боротьба з забуванням. Індивідуальні особливості пам'яті.

Значення пам'яті для діяльності та спілкування, сприймання людиною світу в цілому. Виховання та самовиховання пам'яті в різні вікові періоди.

Ключові слова. Пам'ять, запам'ятовування, збереження, забування, відтворення, впізнавання, згадування, пригадування, спогади, короткочасна пам'ять, довгочасна пам'ять, оперативна пам'ять, довільне запам'ятовування, мимовільне запам'ятовування, смислове запам'ятовування, механічне запам'ятовування, мнемотехніка.

Семінар 11. Пам'ять. (2год).

Основна література: 1, 3, 4.. *Додаткова література:* 1, 4, 11,19, 20.

Змістовий модуль 4. Пізнавальні процеси та емоційно-вольова сфера особистості.

Тема 12. Мислення. (2год).

Поняття про мислення як вищу форму пізнавальної діяльності. Фізіологічні основи мислення. Теорії мислення. Функції мислення. Логічні форми мислення як продукти мисленнєвого процесу. Види мислення: понятійне, образне, наочно-образне, наочно-дійове. Операції мислення: порівняння, аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, конкретизація. Логічні форми мислення: поняття, судження, умовисновок. Індукція та дедукція.

Різновиди мислення, їх місце в різних видах людської діяльності. Зв'язок мислення та мови. Індивідуальні особливості мислення, групове вирішення задач. Роль мислення в інтелектуальній діяльності людини.

Ключові слова. Мислення, аналіз, синтез, порівняння, абстрагування, узагальнення, конкретизація, класифікація, систематизація, судження, умовиводи, поняття, проблемна ситуація, задача, гіпотеза, наочно- дійове мислення, наочно-образне мислення, словесно-логічне мислення.

Семінар 12. Мислення. (2год).

Основна література: 1, 2, 3, 4.. *Додаткова література:* 1, 4, 11,19, 20.

Тема 13. Уява. (2год)

Поняття про уяву. Соціальна природа уяви. Фізіологічні основи процесів уяви. Процес створення образів уяви. Види уяви. Репродуктивна та творча уява. Мрія. Роль уяви в ігровій діяльності дитини і творчій діяльності дорослого. Розлади уяви.

Індивідуальні відмінності уяви. Прийоми створення образів уяви та їх характеристика.

Ключові слова. Уява, довільна та мимовільна уява, репродуктивна та творча уява, мрія, доповнення, аглютинація, гіперболізація, акцентування, схематизація, типізація.

Семінар 13. Уява. (2 год).

Основна література: 1, 3, 4.. *Додаткова література:* 1, 4, 11,19, 20.

Тема 14. Воля, емоції та почуття.

Поняття про емоції та почуття. Фізіологічне підґрунтя емоцій і почуттів. Основні теорії, які пояснюють механізми виникнення емоцій. Основні функції та властивості емоцій.

Вираження емоцій і почуттів. Форми переживанн яемоцій і почуттів. Вищі почуття. Психічні стани особистості. Поняття про волю. Спонукальна, гальмівна та регулятивна функція волі. Класифікація вольових дій. Довільні дії та їх особливості. Аналіз складної вольової дії. Основні вольові якості особистості та їх розвиток.

Ключові слова. Почуття, емоції, стеничні та астеничні почуття, емоційний тон, настрій, афекти, пристрасті, стреси, фрустрація, моральні, інтелектуальні, естетичні, праксичні почуття, прості та складні вольові дії, вольові якості особистості.

Семінар 14. Воля, емоції та почуття. (2год).

Основна література: 1, 3, 4.. *Додаткова література:* 1, 7, 11,19, 20.

Змістовий модуль 5. Вікова психологія. Психологія дошкільного дитинства.

Тема 15. Загальні питання вікової психології.

Предмет вікової психології. Поняття про психічний розвиток людини та його особливості. Структура вікової психології. Поняття про сенситивні періоди розвитку психіки. Фактори та умови психічного розвитку особистості.. Критерії здійснення вікової періодизації: суперечності як основа психічного розвитку людини, соціальна ситуація розвитку, провідна діяльність, психічні новоутворення. Вікова періодизація психічного розвитку людини. Поняття «криза розвитку» та особливості її перебігу у різні вікові періоди. Зв'язок вікової психології з іншими науками та окремими галузями психології.

Методологічні засади вікової психології. Класифікація методів наукового пізнання.

Основні поняття теми: вік, психічний розвиток, новоутворення, вікові особливості, індивідуальні особливості, сенситивні періоди, акселерація, вікова криза, вікова періодизація, «соціальна ситуація розвитку», «провідна діяльність», «криза розвитку», «психологічні новоутворення», сенситивні періоди психічного розвитку, психологічний, біологічний, соціальний вік.

Основна література: 2, 4, 5. *Додаткова література:* 2, 5, 9, 18.

Тема 16. Вікова періодизація психічного розвитку людини.

Проблема вікової періодизації у сучасній психології. Поняття віку: абсолютний (паспортний, календарний або хронологічний), умовний (психологічний, біологічний, соціальний) вік.

Критерії вікової періодизації (Л. С. Виготський, О. М. Леонтьєв, Д. Б. Ельконін). Механізм психічного розвитку та його складові: «соціальна ситуація розвитку», «провідна діяльність», «криза розвитку» та «психологічні новоутворення». Сенситивні періоди психічного розвитку людини. Поняття «соціальна ситуація розвитку» та її особливості у різні вікові періоди.

Категорія «провідна діяльність» та її види. Поняття «криза розвитку» та особливості її перебігу у різні вікові періоди. Поняття «психічне новоутворення» як критерій психічного розвитку.

Ключові слова. Вікова періодизація, «соціальна ситуація розвитку», «провідна діяльність», «криза розвитку», «психологічні новоутворення», «криза розвитку», сенситивні періоди психічного розвитку, психологічний, біологічний, соціальний вік.

Семинар 15. Вікова періодизація психічного розвитку людини. (2 год).

Основна література: 2, 4, 5. *Додаткова література:* 2, 5, 9, 18.

Тема 17. Психічний розвиток новонародженого та немовляти. (2 год).

Новонародженість: вроджені особливості та тенденції розвитку. Безумовні рефлекси та їх значення для розвитку дитини. Особливості розвитку органів чуттів. Значення тренування органів чуття. Розвиток емоційної сфери. Комплекс поживлення.

Період немовляти. Роль спілкування з дорослими в розвитку дитини. Формування передумов розвитку мови. Розвиток рухів та дій. Розвиток орієнтування в оточуючому світі. Соціальна ситуація розвитку в немовлячому віці. Передумови та умови розвитку мови. Криза одного року.

Ключові слова. Криза новонародженості, комплекс поживлення, безумовні рефлекси, гуління, лепетання, дитяча шпитальність.

Основна література: 1, 5. *Додаткова література:* 1, 10.

Тема 18. Психологічні особливості дітей раннього віку. (2 год).

Ранній вік як етап онтогенезу людини. Фізичні надбання дитини раннього віку та їх вплив на розвиток психіки. Особливості взаємодії з дорослими та однолітками.

Предметно-маніпулятивна діяльність як провідний вид діяльності в ранньому віці. Сенсорно-перцептивна сфера дитини раннього віку. Доопераційна стадія розвитку мислення за Ж.Піаже. та її особливості. Розвиток мови в ранньому віці. Передумови формування особистості в ранньому дитинстві. Криза трьох років (Е. Келлер, Л. С.

Виготський, Д. Б. Ельконін). Основні досягнення в розвитку дитини раннього віку (основні новоутворення раннього віку).

Ключові слова. сензитивний період розвитку мовлення, пасивний та активний словник, предметна діяльність, «дитяча шпитальність», криза трьох років.

Семинар 16. Психічний розвиток новонародженого та немовляти. (2год).

Основна література: 2, 4, 5.. *Додаткова література:* 2, 5, 9, 18.

Тема 19. Психічний розвиток дитини дошкільного віку.

Соціальна ситуація розвитку в дошкільному дитинстві. Гра як провідний вид діяльності дошкільників. Етапи та структура гри. Психологічна характеристика гри та її значення для розвитку дитини дошкільного віку. Продуктивні види діяльності дітей. Розвиток психічних процесів і функцій. Розвиток когнітивної сфери дошкільняти. Становлення особистості, розвиток самосвідомості та "Я - концепції" дитини дошкільного віку. Основні новоутворення дошкільного віку. Статеворольова ідентифікація дитини дошкільного віку.

Емоційне життя дошкільника. Основні досягнення в розвитку дитини дошкільного віку. Підготовка дитини до навчання у школі. Психологічна характеристика готовності дитини до школи.

Ключові слова. Особистісне становлення дошкільника, довільність дій, види гри, особистість, самосвідомість, самооцінка, новоутворення дошкільного дитинства, криза 7-ми років, психологічна готовність до шкільного навчання.

Семинар 17. Психічний розвиток дитини дошкільного віку. (2год).

Основна література: 2, 4, 5.. *Додаткова література:* 2, 5, 9, 13, 18.

Змістовий модуль 6. Психологія дітей шкільного віку.

Тема 20. Психологічні особливості молодшого школяра.

Характеристика початкового періоду шкільного життя і діяльності молодшого школяра. Соціальна ситуація розвитку молодшого школяра. Особливості та структура навчальної діяльності молодшого школяра. Розвиток пізнавальних процесів у дітей молодшого шкільного віку.

Розвиток когнітивної сфери молодшого школяра. Розвиток емоційно-вольової сфери молодшого школяра. Розвиток самосвідомості та становлення Я-концепції молодшого школяра. Психологічні досягнення (новоутворення) у розвитку дитини молодшого шкільного віку (внутрішній план дій, довільність усіх психічних процесів, самоконтроль та самооцінка).

Ключові слова. Анатомо-фізіологічне дозрівання організму, учіння, соціальна ситуація розвитку молодшого школяра, адаптація та дезадаптація до умов шкільного навчання, формування учбової діяльності, розвиток пізнавальних психічних процесів, емоційно-вольова сфера, характерологічні особливості, самооцінка, рівень домагань.

Семинар 18. Психологічні особливості молодшого школяра. (2год).

Основна література: 2, 4, 5. *Додаткова література:* 2, 5, 9, 12, 13, 18.

Тема 21. Психологічні особливості підлітка. (2 год).

Загальна характеристика особистісного і психічного розвитку підлітка. Вплив фізичного та фізіологічного розвитку підлітка на його психіку.

Соціальна ситуація та основні завдання розвитку у підлітковому віці. Спілкування як провідний вид діяльності підлітка. Спілкування підлітків з ровесниками та дорослими. Ефект зняття з п'єдесталу. Розвиток пізнавальних процесів в підлітковому віці.

Розвиток самосвідомості підлітка. Мотиваційна сфера підлітка. Мотиви асоціальної поведінки підлітка. Новоутворення особистості в підлітковому віці.

Ключові слова. Статеве дозрівання, акселерація, важковиховуваність, критицизм, реакція емансипації та опозиції, криза 13 років; новоутворення підліткового віку, почуття дорослості, стосунки з однолітками, довільність всіх психічних процесів, самосвідомість,

самооцінка, особистісна та міжособистісна рефлексія, емоційна нестабільність та імпульсивність поведінки, особистісна самоідентичність.

Семинар 19. Психологічні особливості підлітка. (2 год).

Основна література: 2, 4, 5.. Додаткова література: 2, 5, 9, 12, 13, 18.

Тема 22. Психологічні особливості старшого школяра.

Юність як спеціальне соціально-психологічне явище. Соціальна ситуація розвитку та провідний вид діяльності у юнацькому віці. Мотиви поведінки і ціннісні орієнтації в період юності. Спілкування і емоційне життя в ранній юності. Дружба та кохання в юнацькому віці.

Проблема самовизначення. Навчально-професійна діяльність як провідний вид діяльності. Мотиви випускників під час вибору майбутньої професії. Пошук сенсу життя. Інтеграція особистості. Я- концепція у юності.

Криза юнацького віку: її симптоми та шляхи подолання. Основні новоутворення юнацького віку.

Ключові слова. Фізичний розвиток старшокласників, самовизначення, перебудова взаємостосунків з дорослими, емоційна автономність, потреба у відокремленні та в належності до певної групи, розширення сфери спілкування та його зростаюча індивідуалізація, сприймання себе як особи певної статі, міжстатеві взаємини, закріплення і вдосконалення психічних властивостей. самосвідомість, відкриття власного внутрішнього світу. особистісна ідентичність, самооцінка.

Семинар 20 . Психологічні особливості старшого школяра.

Основна література: 2, 4, 5. Додаткова література: 2, 5, 9, 12, 13, 18.

6. Контроль навчальних досягнень.

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів.

Оцінювання навчальних досягнень студентів за всіма видами навчальних робіт проводиться за поточним та підсумковим контролюми за 12-бальною шкалою. Наприкінці курсу отриманий бал переводиться у 100-бальну шкалу для занесення в диплом.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
I. Початковий	1	Студент розрізняє об'єкти вивчення
	2	Студент відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Студент відтворює частину навчального матеріалу; з допомогою вчителя виконує елементарні завдання
II. Середній	4	Студент відтворює з допомогою вчителя основний навчальний матеріал, може повторити за зразком певну операцію, дію
	5	Студент відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило
	6	Студент виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його(її) правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком
	7	Студент відтворює навчальний матеріал, знає

Ш. Достатній		основоположні теорії і факти, вмє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії
	8	Знання студента є достатніми, застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідає логічно, допускаючи певні неточності.
	9	Студент добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, вмє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією.
IV. Високий	10	Студент має повні, глибокі знання, використовує х у практичній діяльності, робить висновки, узагальнення
	11	Студент має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, вмє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми
	12	Студент має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Умє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення
Оцінки «3,2,1» перевідними із навчального семестру в навчальний семестр та з навчального року в навчальний рік не вважаються.		

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Зміст самостійної роботи студентів полягає у виконанні самостійних практичних завдань кожне з яких оцінюється в 12 балів.

Змістовий модуль 1. Загальні питання психології. Особистість та діяльність.

Самостійна робота 1. Підготовка до семінару на тему: «Предмет психології, її завдання, методи»

Самостійна робота 2. Підготовка до семінару на тему: «Розвиток психіки та свідомості».

Самостійна робота 3. Підготовка до семінару на тему: «Особистість».

Самостійна робота 4. Підготовка до семінару на тему: «Діяльність».

Змістовий модуль 2. Індивідуально-психологічні властивості особистості

Самостійна робота 5. Підготовка до семінару на тему: «Темперамент».

Самостійна робота 6. Підготовка до семінару на тему: «Характер».

Самостійна робота 7. Підготовка до семінару на тему: «Здібності».

Змістовий модуль 3. Пізнавальні процеси.

Самостійна робота 8. Підготовка до семінару на тему: «Відчуття».

Самостійна робота 9. Підготовка до семінару на тему: «Сприймання».

Самостійна робота 10. Підготовка до семінару на тему: «Увага».

Самостійна робота 11. Підготовка до семінару на тему: «Пам'ять. Увага».

Змістовий модуль 4. Пізнавальні процеси та емоційно-вольова сфера особистості.

Самостійна робота 12. Підготовка до семінару на тему: «Мислення».

Самостійна робота 13. Підготовка до семінару на тему: «Уява».

Самостійна робота 14. Підготовка до семінару на тему: «Воля, емоції та почуття».

Змістовий модуль 5. Вікова психологія. Психологія дошкільного дитинства.

Самостійна робота 15. Підготовка до семінару на тему: «Вікова періодизація психічного розвитку людини».

Самостійна робота 16. Підготовка до семінару на тему: «Психологічні особливості дітей раннього віку».

Самостійна робота 17. Підготовка до семінару на тему: «Психічний розвиток дитини дошкільного віку».

Змістовий модуль 6. Психологія дітей шкільного віку.

Самостійна робота 1. Підготовка до семінару на тему: «Психологічні особливості молодшого школяра».

Самостійна робота 1. Підготовка до семінару на тему: «Психологічні особливості підлітка».

Самостійна робота 1. Підготовка до семінару на тему: «Психологічні особливості юнака».

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль проводиться за навчальним матеріалом окремих модулів після завершення лекційних і семінарських занять в письмовій формі. Тривалість проведення письмового модульного контролю становить 2 академічні години.

Модульний контроль проводиться в письмовій формі і містить 24 різних за формою завдання. Критеріями оцінювання є самостійність та правильність виконаних завдань, ґрунтовність відповідей, творчий підхід.

За кожен правильну відповідь на одне тестове завдання виставляється 0,5 балів, за неправильну відповідь – 0 балів.

Максимальна кількість балів за виконання роботи – 12 балів.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Семестровий контроль з дисципліни проводиться відповідно до навчального плану у вигляді середнього балу на підставі результатів поточного контролю, в терміни, встановлені графіком навчального процесу.

Зарахування залікових модулів здійснюється за результатами поточного і модульного контролю якості знань студента протягом навчального року, якщо він виконав всі види навчальної роботи, передбачені навчальною програмою, без порушення встановлених термінів, успішно пройшов модульний контроль і набрав кількість балів, яка відповідає позитивній підсумковій семестровій модульній оцінці.

Контроль навчальної діяльності студентів здійснюється за допомогою 12-бальної шкали.

4 семестр передбачає форму семестрового контролю – екзамен.

Екзамен теоретичний, має на меті перевірити практичне засвоєння матеріалу та вміння його використовувати під час вирішення професійних задач. Екзамен складається з тестових завдань закритої та відкритої форми. Максимальна кількість балів: 12 балів.

6.5. Орієнтований перелік питань для семестрового контролю.

1. Визначте предмет психології та її завдання. Обґрунтуйте основні принципи та категорії психології.
2. Охарактеризуйте експеримент та спостереження як основні методи дослідження в психології.
3. Дайте характеристику відчуттів: психологічний зміст, природа відчуттів, класифікація.
4. Охарактеризуйте властивості (закономірності) відчуттів. Порівняльна характеристика відчуття та сприймання.
5. Дайте розгорнуту характеристику сприймання: психологічний зміст, природа сприймання, властивості та феноменологія сприймання.
6. Розкрийте психологічний зміст і феноменологію пам'яті. Охарактеризуйте теорії пам'яті.
7. Дайте розгорнуту характеристику процесів пам'яті: психологічний зміст процесів пам'яті, види запам'ятовування
8. Дайте характеристику забуванню та його причинам. Розкрийте зміст: "Крива забування" за Г.Еббінгаузом.
9. Охарактеризуйте почуття та емоції: психологічний зміст і види, відмінності між почуттями та емоціями у вузькому розумінні.
10. Дайте характеристику теорій емоцій. Пояснити фізіологічні основи почуттів
11. Дайте розгорнуту характеристику уваги: психологічний зміст, функції, особливості прояву, природа уваги.
12. Охарактеризувати види і форми уваги.
13. Дайте характеристику основним якостям уваги та її розвитку в онтогенезі.
14. Охарактеризуйте шляхи, прийоми та засоби вдосконалення уваги людини, розвиток довільної та післядовільної уваги.
15. Дайте розгорнуту характеристику мислення: психологічний зміст, форми мислення.
16. Охарактеризуйте види мислення та індивідуальні особливості інтелектуального розвитку особистості..
17. Вкажіть особливості уяви та види уяви. Охарактеризуйте аналітико-синтетичний характер процесів створення образів уяви.
18. Опишіть фізіологічні основи процесів уяви та індивідуальні особливості уяви людини
19. Назвіть і охарактеризуйте рівні розвитку здібностей (здібності, обдарованість, талант, геніальність), розкрийте особливості врахування індивідуальних, загальних і спеціальних здібностей учнів в роботі соціального педагога.
20. Визначте предмет, завдання і актуальні проблеми вікової психології на сучасному етапі її розвитку.
21. Розкрийте сутність теорії мотивації А. Маслоу, вкажіть важливість врахування особливостей мотиваційної сфери в розвитку і формуванні особистості (на прикладі роботи соціального педагога).
22. Визначте основні умови, джерела, фактори та рушійні сили психічного розвитку особистості.
23. Дайте визначення поняття самооцінки та її видів, розкрийте особливості роботи соціального педагога з учнями, що мають занижений рівень самооцінки.
24. Охарактеризуйте психічний розвиток немовляти та особливості кризи новонародженості.
25. Розкрийте особливості формування особистості в теорії трансактного аналізу Е. Берна, наведіть приклади вирішення соціальним педагогом школи конфліктних ситуацій в системі «учень – педагог» з точки зору трансактного аналізу.
26. Охарактеризуйте поняття «вікові кризи розвитку», доведіть важливість врахування особливостей вікових криз в розвитку особистості.

27. Охарактеризуйте поняття та функції юнацької субкультури, визначте особливості роботи соціального педагога з даною категорією школярів.
28. Вкажіть зовнішні та внутрішні фактори, що визначають успіхи та невдачі в навчанні.
29. Проаналізуйте концепції походження здібностей: теорія успадкованих та теорія набутих здібностей, теорія діалектики спадкового та набутого в здібностях, наведіть приклади поєднання спадкового та набутого в роботі з дітьми з особливими потребами.
30. Охарактеризуйте розвиток самосвідомості дітей раннього віку та вкажіть особливості кризи 3-х років.
31. Дайте порівняльну характеристику основних психологічних типів темпераменту (холерика, сангвініка, меланхоліка, флегматика), розкрийте особливості взаємодії педагога з учнями, враховуючи типологію їх темпераменту.
32. Охарактеризуйте пізнавальний, психомоторний і емоційний розвиток немовляти та особливості кризи одного року.
33. Проаналізуйте співвідношення понять «індивід», «особистість», «індивідуальність».
34. Обґрунтуйте взаємозв'язок темпераменту і характеру в структурі особистості, вкажіть роль соціального фактору при формуванні та корекції рис характеру (на прикладі роботи соціального педагога).
35. Охарактеризуйте соціальну ситуація розвитку, провідну діяльність, та новоутворення дошкільного віку.
36. Розкрийте сутність поняття «особистість» та охарактеризуйте структуру особистості в теорії З. Фрейда.
37. Охарактеризуйте психологічні особливості молодшого школяра. Доведіть важливість врахування вікових особливостей в організації роботи соціального педагога з дітьми молодшого шкільного віку.
38. Розкрийте структурні компоненти самосвідомості: образ-Я, самооцінка, рівень домагань, психологічний захист.
39. Охарактеризуйте розвиток дошкільника в процесі гри як провідної діяльності, проаналізуйте значення та особливість гри в роботі соціального педагога.
40. Розкрийте поняття психологічної готовності до шкільного навчання (фізична, інтелектуальна, соціально-психологічна, мотиваційно-вольова).
41. Визначте психологічні особливості кризи семи років, їх значення в формуванні особистості молодшого школяра.
42. Охарактеризуйте вольові якості особистості учня, особливості їх розвитку та формування в освітньому процесі.
43. Проаналізуйте критерії вікової періодизації психічного розвитку: соціальну ситуація розвитку, провідну діяльність, психологічні новоутворення.
44. Обґрунтуйте взаємозалежність особливостей нервової системи (у вченні І. Павлова) і типів темпераменту (холерика, флегматика, меланхоліка та сангвініка), вкажіть важливість врахування цих особливостей в роботі соціального педагога.
45. Охарактеризуйте поняття «важковиховуваність» та визначте особливості роботи педагога з даною категорією підлітків.
46. Проаналізуйте основні види діяльності людини (гра, навчання, праця) та їх використання в освітньому процесі.
47. Визначте і охарактеризуйте чинники формування характеру особистості в онтогенезі.
48. Охарактеризуйте особливості спілкування підлітків з дорослими та однолітками, розкрийте зміст кризи підліткового віку. Визначте особливості роботи соціального педагога з підлітками.
49. Розкрийте сутність вчення древньогрецького лікаря Гіппократа про темперамент.
50. Визначте особливості формування статево-рольових цінностей, статево-рольового самовизначення в ранній юності, поняття дружби і кохання в ранній юності; проаналізуйте важливість урахування цих особливостей в роботі соціального педагога зі старшими школярами.

51. Охарактеризуйте психологічні особливості юнацького віку, доведіть важливість урахування цих особливостей в роботі педагога.
52. Дайте характеристику уяви як психічного процесу, розкрийте її роль в організації освітнього процесу.
53. Визначте особливості самооцінки підлітків. Опишіть афект неадекватності та комплекс неповноцінності як аномалії самооцінки в підлітковий період, розкрийте важливість соціально-психологічного супроводу таких підлітків.
54. Охарактеризуйте поняття адаптації та початкової шкільної дезадаптації: причини, вияви та способи усунення в процесі роботи педагога.
55. Проаналізуйте проблему вікової періодизації психічного розвитку особистості. Охарактеризуйте етапи вікової періодизації.
56. Охарактеризуйте основні форми переживання емоційних станів: настрій, афект, стрес, дистрес, фрустрація, тощо; доведіть важливість розуміння емоційних станів особистості в роботі соціального педагога.
57. Класифікуйте види уяви, розкрийте роль творчої уяви в професійній діяльності соціального педагога.
58. Визначте фактори психічного розвитку, проаналізуйте роль біологічних, соціальних факторів і активності самої особистості в психічному розвитку особистості.
59. Дайте характеристику волі як свідомого регулювання поведінки, розкрийте зміст структурних компонентів вольових дій та їх значення в діяльності соціального педагога.
60. Охарактеризуйте особливості ефекту «зняття з п'єдесталу», підліткової реакції емансипації, реакції опозиції та конфліктності, вкажіть шляхи вирішення конфліктних ситуацій підлітків з педагогами та батьками.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Переведення 12-бальної шкали оцінювання в 100-бальну шкалу та рейтингову оцінку:

Оцінка за 12-бальною шкалою	Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою
12	A	98-100
11	A	94-97
10	A	93-90
9	B	89-86
8	B	85-82
7	C	81-75
6	D	74-69
5	E	68-65
4	E	64-60
3	FX	59-35
2	F	34-20
1	F	19-1

Шкала відповідності оцінок

Рейтин- гова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни «Психологія».

Разом: 180 год, лекції – 44 год, семінарські заняття – 40 год, модульний контроль – 12 год., підготовка і складання підсумкового контролю – 30, самостійна робота – 54 год.

Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II			Змістовий модуль III				Змістовий модуль IV			Змістовий модуль V					Змістовий модуль VI		
	Загальні питання психології. Особистість та діяльність.				Індивідуально-психологічні властивості особистості			Пізнавальні процеси.				Пізнавальні процеси та емоційно-вольова сфера особистості.			Вікова психологія. Психологія дошкільного дитинства.					Психологія дітей шкільного віку.		
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Теми лекцій	Предмет психології, її завдання і методи.	Розвиток психіки та свідомості.	Особистість	Діяльність.	Темперамент.	Характер.	Здібності	Відчуття.	Сприймання.	Увага.	Пам'ять.	Мислення.	Уява.	Воля, емоції та почуття.	Загальні питання вікової психології.	Вікова періодизація психічного розвитку людини.	Психічний розвиток новонародженого та немовляти.	Психологічні особливості дітей раннього віку	Психічний розвиток дитини дошкільного віку.	Психологічні особливості молодшого школяра	Психологічні особливості підлітка.	Психологічні особливості юнака.
Теми семінарських занять	Предмет психології, її завдання і методи.	Розвиток психіки та свідомості.	Особистість	Діяльність.	Темперамент.	Характер.	Здібності	Відчуття.	Сприймання.	Увага.	Пам'ять.	Мислення.	Уява.	Воля, емоції та почуття.		Вікова періодизація психічного розвитку		Психологічні особливості дітей раннього віку	Психічний розвиток дитини дошкільного віку	Психологічні особливості молодшого школяра	Психологічні особливості підлітка.	Психологічні особливості юнака.
Самостійна робота																						
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1				Модульна контрольна робота 2			Модульна контрольна робота 3				Модульна контрольна робота 4			Модульна контрольна робота 5					Модульна контрольна робота 6		
Підсумковий контроль																						

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова) література:

1. Волошина Л.В., Долинська С.О., Ставицька С.О., Темрук О.В. Загальна психологія: практикум: навч. посібник. – К.: Каравела, 2021. – 280 с.
2. Максименко С.Д. Загальна психологія: навчальний посібник для ВНЗ / С.Д.Максименко; Міністерство освіти та науки України. – Київ: Центр учбової літератури, 2020. – 271 с.
3. Савчин М. В. Загальна психологія: навч. посіб. 3-тє видання / Савчин М. В. – К.: Академвидав, 2020. - 344с.
4. Скрипченко О.В. Вікова та педагогічна психологія : навч. посіб. / О. В. Скрипченко, Л.В.Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. – 3-тє вид., випр. і доп. – К.: Каравела, 2021. – 400 с.
5. Скрипченко О.В. Загальна психологія. Підручник. Затверджено МОН України / О.В. Скрипченко Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Каравела, 2021. – 464 с.

Додаткова література:

1. Варій М. Й. Загальна психологія: [підр. для студ. вищ. навч. закл.] / Варій М.Й. – [3-тє вид.]. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 1007 с.
2. Вікова психологія і психодіагностика: підручник для студ. вищ. навч. закладів / Л.Г.Терлецька; М-во освіти і науки, молоді та спорту України. - Київ: Слово, 2013 - 608 с.
3. Дитяча психодіагностика: навчально-методичний посібник / О. М. Гріньова, Варій М. Й. Загальна психологія : підручник / М. Й. Варій : Львів. держ. ун-т безпеки життєдіяльності. – 4-тє вид., виправл. і доповн. – К. : Знання, 2014. – 1047 с.
4. Долинська Л. В. Вікова психологія: Хрестоматія: посібник / Л. В. Долинська, Т.М. Лисянська. – К.: Каравела, 2019. – 488 с.
5. Драганчук В. М. Музична психологія і терапія: навч. посіб. для студ. спец. “Музичне мистецтво” [Електронний ресурс] / Вікторія Драганчук; передм. Л. Кияновської; Східноєвр. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2016. – 230.
6. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Теоретичний курс. [текст] навч. посіб. / Т. В. Дуткевич. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 388 с.
7. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 424 с.
8. Загальна психологія: хрестоматія: навч. посіб. / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З.В.Огороднійчук та ін.. – К.: Каравела, 2015. – 640 с.
9. Занюк С.С. Психологія мотивації: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.- К: Либідь, 2002.-303с
10. Карпенко Н.В. Діагностика психічного розвитку дитини в роботі педагога (вчителя, вихователя). Навч. пос. 3-тє вид. Рек. МОНУ К.: Каравела, 2021. 248 с.
11. Кацавець Р.С. Вікова психологія. Навч. посіб. / Р. С. Кацавець – К.: Алерта, 2019. – 112 с.
12. Корольчук М.С., Криворучко П.П. Історія психології. – К.: Ельга, - Ніка-центр, 2004. – 248 с.
13. Кириленко Т. С. Психологія: емоційна сфера особистості: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2007. – 256 с.
14. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій): Навчальний посібник / В.П.Кутішенко. - К: Центр навчальної літератури, 2019. - 128 с.
15. Оржеховська В.М. Профілактика девіантної поведінки неповнолітніх: навч. Посіб. / В.М.Оржеховська, Т.Є.Федорченко. – Черкаси: Чабаненко Ю., 2008. – 376 с.
16. Павелків Р. В. Вікова психологія: підручник / Павелків Р.В. – К.: Кондор, 2011. – 469 с.

17. Психодіагностика особистості підлітка: навчально-методичний посібник для студентів-бакалаврів педагогічних і психологічних спеціальностей / за ред. О. Д. Кравченко, В.Ф.Моргуна. – 2-ге видК.: Слово, 2013. - 136 с.
18. Ставицька С.О. Психологія розвитку та вікова психологія. Навч. посіб. К.: Каравела, 2017.- 448с.
19. Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Загальна психологія. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2019. – 296 с.
20. Титаренко Т.М. Сучасна психологія особистості. Навч. пос. 2-ге вид. К: Каравела, 2018. -336с.
21. Токарева Н. М., Шамне А. В. Вікова та педагогічна психологія: навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / Н. М. Токарева, А. В. Шамне. – Київ, 2017 – 548 с.
22. Харцій О.М. Візуальна психодіагностика. Навч. посібник. Рекомендовано МОН України. К.: Каравела, 2019. 224 с.